

Vuosaaren Marttayhdistys ry

Vuosaaren Marttayhdistys on alueen vanhin suomenkielinen yhdistys, joka aloitti toimintansa vuonna 1953 Nordsjön Marttayhdistyksen nimellä.

Tuolloin Nordsjö oli pieni kylä Helsingin maalaiskunnassa. Suurin osa alueen asukkaista oli ruotsinkielisiä. Ruotsinkielinen marttayhdistys kylässä jo olikin. Paikkakunnan suurin työnantaja ja tärkeä vaikuttaja oli Saseka Oy, Lohjan Kalkki Oy:n tytäryhtiö. Kun yhtiön toimitusjohtaja, vuorineuvos Petter Forström, joka kansan keskuudessa tunnettiin Kalkki-Petterinä, ilmoitti kylässä tarvittavan myös suomenkielisille oma marttayhdistys, oli selvä, että yhdistys tuota pikaa myös perustettiin. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Sasekan konttoripäällikön vaimo, Paula Olssoni. Perustajajäseniä oli kahdeksan.

Nykyiset vuosaarelaiset kokoontuvat erilaisiin harrastuksiin Saseka-taloon. Harva tietänee, että se oli aikoinaan yhtiön ruokala, missä myös martat kokoontuivat. Paikka suurine keittiöineen oli marttatoiminnalle aivan oiva. Nimi Saseka tulee yhtiön toimintaan liittyneistä sanoista santa, sementti ja kalkki. Kun Saseka 1980-luvun alussa lopetti toimintansa, jäivät martat ilman kokoontumispaikka. Vuosaaren seurakunnan tiloista löytyi kuitenkin uusi ”marttala”. Yhteistyö seurakunnan kanssa on sujunut hyvin. Martat hyörivätkin usein seurakunnan tilaisuuksissa apuemäntinä ja tarjoilijoina.

Marttayhdistyksen alkuvuosina elettiin vielä osittain pula-aikaa. Elintarvikekorteista oli juuri päästy, raskaat sotakorvaukset maksettu, monesta hyödykkeestä oli kuitenkin puutetta. Marttojen osaamisella ja valistustoiminnalla oli kysyntää, kun opeteltiin selviytymään sodan jälkeisestä pulan sävyttämästä ajasta. Kotien ja perheiden hyvinvointi sekä kotitalouden ja käsityötaitojen arvostuksen edistäminen ovat alusta asti olleet martta-aatteen kulmakiviä.

Nordsjön Marttayhdistyksellä oli myös kulttuurista kunnianhimoa. Teatteri- ja konserttimatkat olivat suosittuja. Jäsenille järjestettiin monenlaista henkistä virkistystä kuten eri aihepiirejä käsitteleviä luentoja, harrastettiin runonlausuntaa ja järjestettiin tanssikurssejakin. Myöhemmin perustettiin myös kuoro. Jokavuotinen traditio oli paikkakunnan lapsille järjestetty lastenjuhla, jonka vetonaulana oli satunäytelmä. Ohjaajina ja näyttelijöinä toimivat maan eturivin näyttelijät Kurkimoisiolla asuvat Irma Seikkula ja Toivo Mäkelä.

Kun Nordsjö/Vuosaari vuonna 1966 liitettiin Helsingin kaupunkiin sen 54 kaupunginosana, tunnettiin paikallinen marttayhdistys jo nimellä Vuosaaren Marttayhdistys ry. Historiallisesta taustasta johtuen yhdistys kuuluu jäsenenä Marttapiiriliiitto Uudenmaan Martat ry:hyn.

Vuosi 1966 oli monella tavalla merkittävä myös paikallisille yhdistyksille. Marttatoimintakin sai aivan uutta vauhtia, kun alueelle muutti tuhansittain nuoria perheitä. Yhdistyksen jäsenmäärä kasvoi kertaheitolla ja keski-ikä laski. Tuolloin yhdistyksen puheenjohtajana toimi Aune Ekman, jonka toimikausi jatkui peräti 16 vuotta.

Vuosaari eli 1960-luvulla vilkasta pioneeriaikaa. Alueelle oli muuttanut uutta väkeä eri puolilta Suomea. Monet heistä kaipasivat yhteisöllisyyttä, mitä esimerkiksi marttayhdistys tarjosi. Lastenkulttuurin tarve oli uudessa, lapsirikkaassa lähiössä suuri. Vielä 1960-luvulla yhdistys järjesti suosittuja lastenjuhlia, mutta pientä väkeä oli alueella niin paljon, etteivät Heteniityn kansakoulun tilat eikä marttojen voimavarat kovin pitkään riittäneet lastenjuhlaperinteen ylläpitämiseen. Yhteistoiminta paikkakunnan yhdistysten ja muitten toimijoitten välillä oli kuitenkin vilkasta. Esimerkiksi juuri marttojen aloitteesta alueen yhdistykset yhdistivät voimansa ja järjestivät yhteiset, suuren suosion saavuttaneet joulumyyjäiset, jotka jatkuivat usean vuoden ajan.

Marttaliikkeen voima on ollut sen kyky uudistua ajan vaatimusten mukana. Aivan uusia haasteita yhdistystoiminnalle asettavat nykyisin usein kiireinen perhe-elämä, työelämän paineet ja nopeasti kehittyvä tekniikka. Enää ei marttojen kangaspuilla ole suurta kysyntää. Sen sijaan luennot, esitelmät, eri alojen kurssit ja kulttuuritarjonta ovat suosittuja. Toki kädentaitojakin edelleen arvostetaan. Vuosaaren Marttayhdistyksen ”kässarit” ovat helskylle sukkaupukkoja ahkerasti. Työn tuloksista ovat saaneet nauttia niin päiväkotilapset kuin vanhuksetkin. Pehmoiset lahjat on otettu vastaan iloisina ja kiitollisina. Innostusta herätti myös maahanmuuttajanaishille järjestetty ruuanlaittokurssi, jolla tutustuttiin suomalaisiin perinneruokiin. Martat muistavat peruskoulun päättäneitä kotitaloudesta ja käsitöistä kiinnostuneita oppilaita kahdella stipendillä.

Yhdistyksen jäsenten keski-ikä on tällä hetkellä korkeahko, siksi marttailloista on siirrytty marttailtapäivien järjestämiseen. Puheenjohtajana toimii Lilja Järvinen. Yhdistyksen pitkäaikaisimmat puheenjohtajat ovat olleet Aune Ekman ja Ulla Mutikainen sekä sihteerinä Anneli Ojanen. Yksi yhdistyksen perustajajäsenistä, Anni Vuori, jaksaa korkeasta iästään huolimatta vielä osallistua yhdistyksen tilaisuuksiin. Marttaperinnettä Vuosaarissa ylläpitää myös jokin aika sitten perustettu Aurinkomartat, joka kokoontuu iltaisin Aurinkolahdessa.

Maija-Kaarina Saloranta